



Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of Marmara Social Research

Sayı 15, Haziran 2019

SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA (STK) GÖNÜLLÜ MOTİVASYON KAYNAKLARININ SOSYO DEMOGRAFİK DEĐİŐKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mehmet Selim AKİŐ*

ÖZET

Bu alıŐma eğitim alanında faaliyet gsteren sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülerin gönüllü olma nedenlerini ve motivasyona etki eden faktörleri incelemeyi amaçlamaktadır. Temel değişkenlerin yanı sıra yaş, cinsiyet, algılanan ekonomik düzey ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre tablolar incelenmiştir. Verilerin analizinde alt boyutlar arasındaki iliŐkiyi belirlemek için Pearson korelasyon analizi ve alt boyutların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılıkları belirlemek için bağımsız gruplar t-testi kullanılmıştır. Betimsel tarama modeli kullanılan bu çalışmada veriler, İstanbul'da eğitim alanında faaliyet gösteren 5 sivil toplum kuruluşunda görev yapan 98'i kadın ve 85'i erkek olmak üzere toplam 183 gönüllüden elde edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada, Gönüllü Motivasyon Envanteri Ölçeği ile Demografik Bilgi Formu da kullanılmıştır. Sonuç olarak katılımcıların değerler alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t-testi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Ayrıca yapılan ANOVA testi sonucuna göre GME alt boyutlarında tüm grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuŐ, korelasyon analizi sonucunda alt boyutlar arasında anlamlı bir iliŐkiye rastlanmamıştır. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde hem kadın hem de erkek bireyleri sivil toplum kuruluşlarında gönüllü faaliyetlerde bulunmaya teŐvik etmedeki en etkili motive kaynağının "insanlara yardım etmenin önemli olduğu inancı" olduğu söylenebilir. Hem kadın hem de erkek gönüllüler için en düşük motive kaynağının ise kariyer gelişimi olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Sivil toplum, STK, gönüllü motivasyon envanteri, gönüllü motivasyonu, gönüllülük, gönüllü yönetimi

* Mehmet Selim AKİŐ, Araştırmacı

ANALYSIS OF VOLUNTARY MOTIVATION RESOURCES IN NONGOVERNMENTAL ORGANIZATIONS (NGOS) IN TERMS OF SOCIO DEMOGRAPHIC VARIABLES

ABSTRACT

In this study, investigating the reasons of volunteers in non-governmental organizations working in the field of education and the factors affecting their motivation is aimed. Besides the basic variables, age, gender, perceived economic and education level variables were also examined. In order to analyze the data, Pearson correlation analysis was used to determine the relationship between the sub-dimensions and independent groups t-test was used to determine the differences between the arithmetic means of the sub-dimensions. Data were collected from 183 volunteers (98 women and 85 men) working in 5 non-governmental organizations operating in the field of education in Istanbul. In addition, Volunteer Motivation Inventory and Demographic Information Form were also used in this study. As a result, it was found that there was a significant difference between the arithmetic means of the groups in favor of women in independent groups t-test, which was performed to determine whether the values of the subscale scores of the participants showed a significant difference according to gender variable. In addition, according to ANOVA test, the difference between the arithmetic mean of all groups was found to be significant in GME sub-dimensions, as well as no significant relationship was found between the sub-dimensions according to the result of the correlation analysis. When the results obtained are evaluated, it can be said that the most effective source of motivation in encouraging both men and women to engage in voluntary activities in non-governmental organizations is the belief that it is important to help people. It can be said that the lowest motivation source for both male and female volunteers is career development.

Keywords: Civil society, CSO, volunteer motivation inventory, motivation of volunteers, volunteering, management of volunteers

Giriş

Avrupa'da modern devletlerin doğuşu ile birlikte kamusal alanlar genişleyip çeşitlenmiştir. Modern devletin sũreç içerisinde ulus-devlete evrilmesi ile birlikte siyasal anlam yũkũ taşıyan vatandaş olgusu ortaya çıkararak kamusal alanlarda etkinliğini arttırmış, devletten ayrık bir sivil toplum alanı gelişmiştir.

Sivil toplumun örgũtlenmesi ile birlikte sosyal, siyasal, kũltũrel ve ekonomik alanlarda faaliyet gũsteren sivil toplum kuruluşları sũreç içerisinde ȳzerk kuruluşlar haline dȳnũřerek kȳr amacı gũden ȳzel ve kamu sektȳrũnũn yanında kar amacı gũtmeyen ȳũncũ sektȳr haline gelmiştir.

ȳzellikle Fransız Devrimi ile birlikte dũnyaya yayılan ulus-devlet siyasal örgũtlenme anlayışı Tũrkiye gibi Avrupa (Batı) dışı toplumlarda derin etkiler uyandırmış, sivil toplum inşa talep ve faaliyetleri Batı dışı toplumlarda da yũksek ivmeler kazanmıştır. Kũreselleřen dũnyada sivil toplum kuruluşları artık ulus ȳstũ bir role sahip olmaya başlamışlardır.

Diğer taraftan küreselleşme ile ortaya çıkan toplumsal yabancılaşma tehlikesine karşın Sosyal yapının güçlenmesine ve sosyal sermayenin gönüllü faaliyetleri ile gelişmesine pozitif katkılar sağlayan sivil toplum kuruluşları, kamu ve özel sektörden sonra sosyal hayatımızın yeni bir sektörü olarak üçüncü sektörü oluşturmuştur.

BM tarafından 2011 yılında hazırlanan “Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu”na göre dünya da toplam Gönüllü Sayısı 140 milyon olarak belirtilmiştir. (Gönüllüleri, B. M. 2011). Türkiye’de dernekler il müdürlüğüne bağlı faaliyet gösteren gönüllü kuruluşların hukuki statüsü bulunduğundan kuruluş sayılarına ulaşılırken hukuki statüsü bulunan STK ve hukuki statüsü bulunmayan diğer teşekküllerde görev alan net gönüllü sayısı hakkındaki verilere net olarak ulaşılamamaktadır. TÜİK, Dernekler Dairesi Başkanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü verileri baz alınarak yapılan çalışmada, Türkiye de bulunan STK sayısı 150,000’ aşmaktadır. (TÜSEV, 2011).

Kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşlarında insan kaynaklarının büyük bir yekûnu gönüllüler tarafından sağlanmaktadır. Dolayısıyla STK’lar için gönüllü yönetimi ve gönüllü motivasyonu önem arz etmektedir.

STK ve STK faaliyetlerinin tutarlı, etkin ve sürdürülebilir olabilmesi için gönüllü yönetimi ve gönüllü motivasyonunun belirli bir çerçeveye oturtulması gerekmektedir. Sosyal bilimlerin ana ilgi sahalarını her geçen gün daha fazla işgal etmeye başlayan STK yönetim süreçleri farklı disiplinlerin de ilgi odağı haline gelmektedir. İnsan kaynakları yönetimi, işletme yönetimi, yerel yönetimler, sosyoloji, psikoloji, sosyal psikoloji başta olmak üzere farklı disiplinler konu ile ilgili çeşitli çalışmalar yapmaktadır.

Bu itibarla bu çalışmamızda eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülerinin gönüllü olma nedenleri ve motivasyona etki eden alt boyutlar merak edilmiş ve ‘Gönüllü Motivasyon Envanteri Ölçeği’ ve ‘Demografik Bilgi Formu’ kullanılarak betimsel tarama modelinde yapılan bu araştırma, eğitim alanında faaliyet gösteren Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV), Türkiye Milli Kültür Vakfı (TMKV), Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA), Kültür Ocağı Vakfı (KOCAV) ve Ensar Vakfı Değerler Eğitim Merkezi (ESAM-DEM) gibi sivil toplum kuruluşlarında görev yapan 98 kadın ve 85 erkek olmak üzere toplam 183 gönüllü ile yapılmıştır.

Gönüllüler tarafından cevaplandırılan ölçekteki verilerin analizi yapılmış ve analizler sonucunda gönüllülerin gönüllü olma nedenleri alt boyutları (Değerler, Takdir Etme, Benlik Saygısı, Sosyal, Anlama, Koruyucu, Sosyal Etkileşim, Tepkisellik, Kariyer Gelişimi,

Karşılılık) arasında pozitif bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bunların yanında gönüllülerin demografik özellikleri ile gönüllü olma nedenleri arasında da ilişkiler tespit edilmiştir.

Sivil Toplum Kavramı ve Türkiye’de Sivil Toplum

Topluluk halinde yaşamak zorunda olan insan tekinin iki yaşam alanı vardır; ‘Özel Alanı’ ve ‘Kamusal Alanı’. Kapı eşiğinden dışarı adım attığımızda kendimizi bir meydana buluruz. Bu meydan kamusal alandır. “Meydan bir iletişim yeri, üleşim yeri, yönetim yeri.” (İnam, 1998, s. 197-197). Sürekli olarak geri döndüğümüz evimizde yaşayabilmemizin temel şartı; belli zaman kesitlerinde dışarıda yani meydana olabilmektir. Dışarı dediğimiz ve kendimizi artık evimizde hissedemediğimiz, içinde olduğumuz ama bizim olmayan bu mekânın gerilimi, insan ilişkilerini belirlemektedir. Kamusal alanda birey, toplum, iktidar alanı ve sivil toplum kavramları etrafında cevaplanması ve çözülmesi gerekli önemli soru ve sorunlar baş göstermektedir.

‘Sivil Toplum’ ve ‘Kamusal Alan’ kavramları modern kavramlar ve Aydınlanma ile birlikte farklı içerikler kazanmış, Burjuva ise bu farklı içeriklerin siyasasını oluşturmuştur. “Kuşkusuz halk, umum, amme anlamındaki "publicus" kelimesinin kullanımını Antik Yunan'a kadar gerilere gider” (Çaha, 1998, s. 82-83). Burjuva siyasasının hayatları alenileştirmesi ile birlikte ortaya çıkan ‘Kamusal Alan’, sivil toplum kavramında anahtardır. “Modernite öncesinde kamusal ve özel alanın daraldığını, çok geniş bir kültürel ortak alanın varlığını görmekteyiz. Bu açıdan modernitenin temel işlevinin, kültürel ortak alanın daraltılması, disipline ve kategorize edilmesi olduğu öne sürülebilir” (Mahçupyan, 1998, s.29).

Habermas, kamu kavramının çeşitli anlamları olduğunu söyler ve farklı kamu kavramsallaştırmaların “birbirleriyle bulanık bir ilişkiye girdiklerini” (Habermas, 2010, s. 57) belirtirterek kamu kavramını ‘aleniyet ile’ ilişkilendirir. “Kamusal yaşam sadece aleniyet kazanmakla yetinmemekte, aynı zamanda giderek artan bir dinamizm de kazanmaktaydı” (Çaha, 1998, s. 83-84).

Kamu kavramının ortaya çıkışı, aristokrasi ve ruhban sınıfının tekelindeki iktidar aygıtına, “savaşan şövalyelerin, dua eden rahiplerin, eğlenen hanımefendilerin tüketimlerini ödeyen insanlar” (Huberman, 2011, s. 11-12) ile ekonomik faaliyetlere farklı bir göz ile bakan burjuvanın önderliğinde temsil edililebilme yönündeki siyasal talebi ile gerçekleşmiştir. Aristokrasinin tanrısal kökenleri ve kilisenin bu köken üzerinden deruhte ettiği güçlü belirleyiciliği, ‘üçüncü sınıf’ denilen asil ve ruhban olmayan çalışan geniş yığınları yönetsel aygıtın dışında tutmaktaydı.

Bu itibarla sivil toplum; “devletin ve devlet otoritesinin dışındaki ekonomik ve toplumsal alanı nitelemek için kullanılan ve kendi ilke ve kurallarına göre işleyen, otorite alanı dışında kendi kendini düzenleyen özerk alan”(Yılmaz, 1997, s.86) ve “gönüllü ve rızaya dayalı ilişkilerin, etkinliklerin ve kurumların oluşturabildiği bir toplum’ (Yavuz, 1997, s.98) olarak tarif edildiğinde, sivil toplum ile devlet ve iktidar aygıtı arasındaki ilişki kendiliğinden otaya çıkmaktadır.

Sivil toplum düşüncesi, devletin baskın karakterisitinin bir yansıması olarak gelişti. Devlet ve iktidar erkinin şiddetini, alan ve hacim olarak geriletme eylem ve söylemleri, nihayetinde toplumun devlet karşısında özerkliğini sağlama girişimleri olarak sivil toplum kavramını ortaya çıkardı. Sivil toplum kavramı, devlet ve iktidar ilişkilerinin varlığının bir sonucudur. “XVIII. yüzyılda ortaya çıkan sivil toplum kavramı, devlet kavramıyla çok yakından ilişkili bir kavramdır” (Braud, 2011, s.359-360).

Yıldırım, sivil toplum düşüncesinin üç aşamadan geçtiğini söylemektedir. Birincisi aşama; bir devletin yesi olmakla özdeşleşen anlamdan kurtulmaktır. İkinci aşama; sivil toplum içindeki bağımsız toplulukların kendilerini devlete karşı savunmalarının meşruiyet kazanmasıdır. nc aşama ise; sivil toplumun içerdiği özgürlüğün toplumsal çatışmalar meydana getirmesine rağmen, devletin bu çatışmaya müdahale etmesinin neticede sivil toplumu yavaş yavaş boğacağı bilincinin oluşmasıdır (Yılmaz, 1997). Zira “sivil toplum, gönüllü, kendi kendini oluşturan, kendi desteklerine sahip, devletten özerk, özel alan ile devlet arasında aracı niteliğinde örgütlü bir sosyal yapılanmadır” (Sarıbay, 2009, s. 646–647).

Dünya ekonomisinin hızla büyümesi ve artan ticaret hacmi, endüstrileşmiş ülkelerin gelirlerini muazzam derecede yükseltmiştir. Özellikle Batı ve Kuzey Avrupa merkezli “sosyal refah devleti” anlayışı, sosyal politikalar vasıtasıyla devletlerin sağlamış oldukları kamu hizmetlerini çeşitlendirmiş, alanını büyütmüş, ilişkiler ağını genişletmiş ve karmaşıklaştırmıştır. Devletin yüklendiği görevlerin çokluğu, çeşitliliği ve karmaşıklaşmış yapısı, giderek hantallaşmış, işletme maliyetleri yükselmiş daha önemlisi irrasyonel bir içerik arz eden kamu yönetimi yapısı görünümüne evrilmiştir.

Sivil toplum giderek devlet ve iktidar aygıtının görünür olduğu yönetim alanlarında ağırlığını hissettirmektedir. “18 inci yüzyıldan itibaren teorik temeli oluşan “sivil toplum” kavramının “devlet”le olan ilişkisinin gelişim sürecindeki konumunu tespit ederek yerel yönetimler açısından bir değerlendirmesini yapmak büyük önem kazanmıştır” (Bulut, 2003, s. 217). “Sivil Toplum Kuruluşları (STK); yasama, yürütme, yargı ve medyadan sonra “beşinci

güç”, kamu ve özel kesimden sonra “üçüncü sektör” olarak tarif edilir hale gelmiştir (Okutan, 2013).

Türk Siyasal Kültürü Bağlamında Türkiye Sivil Toplumunu

Türk siyasal kültüründe devlet, toplumsal varlıktan ayrı bir özneye işaret etmektedir. Bunun temel nedeni; “anadolu insanının toplumu nesnelleştirirken devleti özneleştiren bir yönetim altında fazlaca uzun yaşamasıyla ilişkilendirilebilir” (Mahçupyan, 2009, s.273). Türk siyasal tarihine bakıldığı zaman siyaset, merkez içinde yapılan mahrem bir alana işaret etmektedir. Siyaset gömleği ile kefenin eş anlamlı tutulduğu siyaset meydanında ‘haddini bilme’, platoncu bir anlayışın her şeyi yerli yerinde görmek istemesinin bir tezahürüdür.

Bu anlayış çerçevesinde gerek İslam öncesi Türk devletleri gerekse de İslam sonrası en büyük örneği olan Osmanlı örneği gözönünde bulunduğunda, Türk siyasal kültürü, devletten ayırık olabilmeyi başaramayan bir sivil toplum anlayışına sahip olduğunu söylemek mümkündür. Buna benzer şekilde Türkiye’deki sivil toplum kuruluşları da devlet aygıtının işleyişini adeta taklit ettiği görülmektedir. Ancak buna karşın sivil toplumun en bariz çıktısı; sivil toplumun devlet ile yapmış olduğu sosyal kontratların mevcudiyetidir. Türkiye’de gerçekleştirilmiş bütün anayasalar toplumsal bir konsensus ile değil devletin güçlü belirleyiciliği altında ve gücü elinde bulunduran siyasal kadrolar tarafından oluşturulmuştur.

Türkiye bağlamında iktidara odaklılık olgusu; nimet ve külfetin dağıtıldığı tek örgütlü güç olan “Devlet” aygıtı ile yakınlık kurma faaliyetleri bütünüdür. Türkiye’de siyasal olanın işaret etmiş olduğu temel yönelim; devlet aygıtını bir şekilde etkileyerek onun ile bir çıkar çakışması sağlamaktır. Çıkar çakışması sağlamanın yolu ise; sosyal ve ekonomik karakterli toplumsallıkların temsil edildiği örgütlü ya da örgütsüz, formel ya da enformel, legal ya da illegal kademelerde “iktidar alanı” kurgulamaları yaratmaktır. “Türkiye Sivil Toplumunu” kavramsallaştırması dolaysız olarak bu yönelimden bağımsız değildir. Bu bağlamda Türkiye’de modern anlamda bir sivil toplumdaki bahsedebilmek oldukça güç; modernleşme süreçlerinin üretmiş olduğu sivil toplum yapıları, siyasal olana oldukça duyarlı bir görünüm sergilemektedir. Sivil toplumun siyasallığı, sivil toplumu oluşturan unsurların dinamikleri ile belirlenmiş değildir. Türk sivil toplum alanı devletten ayırık bir alana işaret etmemektedir. Devlet ile olan bu ayırık olmama hali çift taraflı çalışmaktadır. Devletin dönüştürücü etkilerine, takip ve kontrollerine tabi Türkiye sivil toplumu, özellikle billurlaştığı sivil toplum kuruluşlarının idari işleyiş ve karar alma süreçleri ile faaliyetleri, devletin siyasal zihin yapısına koşut bir yapı arz etmektedir (Kentel, 2003, s. 3-5).

Bu itibarla Türk sivil toplum alanı, devletten ayrıık bir alana işaret etmediğini söylemek mümkündür. Devletin dönüştürücü etkilerine, takip ve kontrollerine sürekli maruz kalmaktadır. Sivil toplum kuruluşları, yandaşlık veya karşıtlık üzerinden, devletin alanına bir şekilde eklenerek bu maruz kalma durumunu kolaylaştırmaktadırlar. Türk sivil toplumunun yüzü devlete dönüktür. Bu durum, sivil toplumu temsil etmesi beklenen sivil toplum kuruluşlarının amaçlarını araçsallığa dönüştürmektedir. Bu araçsallık, aynı zamanda *minimal bir iktidar alan kurgusu* olarak STK'ların lider kadrosunu merkezi siyasete eklemektedir. İktidar odaklı bir zihin yapısına sahip olan Türk sivil toplumu, Türk siyasal kültürünün derin izlerini taşımaktadır. Türk siyasal kültürünün oluşturduğu bu zihin yapısının ürettiği zemin, Türk sivil toplumu alanının, bireysel, demokratik, çoğulcu, katılımcı ve özgürlükçü bir sivil toplum alanına dönüşümü yönünde büyük bir engel olarak durduğu için önemli bir sorunu teşkil etmektedir.¹

Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllü Motivasyonları

Birçok sivil toplum kuruluşunda etkili kaynak olan gönüllüleri harekete geçirmek ve nasıl motive edilecekleri konusu çok önemlidir. Gönüllü kuruluşlar özel sektörden farklı olarak çalışan gönüllülerin herhangi bir maddi beklentisi olmadığından motivasyonu ekonomik menfaat yerine genel olarak manevi haz ve tatmin duygularıyla artırılabilir. “Bireysel motivasyonu etkileyen özelliklerin en başında davranışlar, inançlar, değerler, ihtiyaçlar ve amaçlar gelmektedir. Gönüllülerin motivasyonlarını artırmak için gönüllü yöneticisinin bu özellikleri göz önünde bulundurarak bireyleri değerlendirmesi gerekmektedir” (Özmutaf, 2007, s.186).

Gönüllülerin gönüllü olma nedenleri buldukları sivil toplum kuruluşlarına ve faaliyet alanlarına göre farklılık gösterebilir, bu nedenle gönüllü olma nedenlerini öğrenmenin yolu gönüllülüklerine ait nedenleri kendilerine sormaktır. Niyetleri, nedenleri, onları motive eden, çalışmalarını sürdürülebilir kılan boyutlara başvurulmalıdır. Onları tetikleyen şeylerin ne olduğu son derece önemlidir. Bu nedenle bireylerin gönüllü olma nedenleri için soru basittir, gönüllü davranışının nedeni nedir?, Neden gönüllü olurlar?

¹ Ancak teknik bilgi, bilimsel alt yapı, bağış, insan kaynakları, yönetim, işbirliği imkanları ile STK'ların mali kaynak yetersizlikleri önemli engellerdir. Diğer taraftan hesapverebilirlik ve şeffaflık konusunda STK'ların yetersiz kalmaları vatandaşın gözünde STK'ların olumsuz imaj henüz silinebilmiş değildir. Bu sebeple yukarıda ifade edilen yetersizlikler ve eksiliklerin tamamlanması sivil toplum kuruluşlarını daha da kuvvetlendirebilir ve geleceğe emin adımlarla yürüeyebilir. Diğer taraftan mazide yer alan vakıf geleneğinin temelleri yeniden yaşatılarak ve bu konuda daha fazla bilimsel yayınlar yapılarak sivil toplum kuruluşları hakkında daha fazla sağlıklı bilgiler oluşmasına zemin hazırlayabilir.

Bu çalışmada kullandığımız ve Türk popülasyonuna uyarlanmış olan ESMOND ve DUNLOP'un GME'ne göre bu nedenler on başlık altında toplanmıştır. "1. Değerler, 2. Karşılıklılık, 3. Takdir etme/Tanıma, 4. Anlama, 5. Benlik Saygısı, 6. Tepkisellik, 7. Sosyal Gönüllüler, 8. Koruyucu, 9. Sosyal Etkileşim, 10. Kariyer Geliştirme" (evik, 2012 s.8).

Yöntem

Eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarındaki gönüllülerin gönüllü olma nedenlerinin incelendiği bu araştırma betimsel bir çalışmadır. Bu araştırma çalışma grubu modeli ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının gönüllüleri oluşturmaktadır. Çalışma grubu örneklem büyüklüğü hesap edilerek, çok aşamalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir.

Bu süreçte, İstanbul ilinde eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları tespit edilmiş ve ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak 5 farklı sivil toplum kuruluşu tespit edilmiştir. Bu sivil toplum kuruluşları; Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (TEGV), Türkiye Milli Kültür Vakfı (TMKV), Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA), Kültür Ocağı Vakfı (KOCAY) ve Ensar Vakfı Değerler Eğitim Merkezi(DEM)'den oluşmaktadır. Bu sivil toplum kuruluşlarının gönüllü koordinatörleri veya temsilcileri aracılığıyla gönüllüler random olarak seçilmiş, 98 kadın ve 85 erkek olmak üzere toplam 183 gönüllü ile araştırma uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada veri toplama aracı olarak gönüllülerin gönüllü olma nedenlerini belirlemek için "Gönüllü Motivasyon Envanteri: Türk Popülasyonuna uyarlanması ölçeği" ile katılımcılar hakkında demografik bilgileri toplamak için araştırmacı tarafından geliştirilmiş "Demografik Bilgi Formu" kullanılmıştır.

Araştırmada gönüllülerin demografik özellikleri hakkındaki verileri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Demografik Bilgi Formu"; bu verileri belirlemek için řu sorulardan oluşturulmuştur; Cinsiyet, yaş, tahsil, medeni durum, ocuk sayısı, meslek, algılanan ekonomik düzey, kaç STK'da gönüllülük.²

² Veri toplama araçlarının örnekleme oluşturucu sivil toplum kuruluşları ile görüşülmüş ve çalışma için uygulamanın amacıyla ilgili gerekli açıklamalar yapılmış, ölçme araçları kurumun gönüllü koordinatörleri veya yöneticilerine dağıtılmış, sonra ölçekleri içtenlikle cevaplandırmaları sağlanmaya çalışılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 20.0 paket programı kullanılmıştır.

Araştırmanın durum analizi araştırmasında elde edilen demografik bilgiler, standart sapmaya ilişkin bulgular, değişkenlere göre alt boyutlara ait bulgular, alt boyutlar arasındaki anlamlılık dzeyeleri ve yorumlar sunulmuştur.

Gönüllü Motivasyon Envanteri: Türk Popülasyonuna Uyarlanlanmış leği

“Gönüllü Motivasyon Envanteri (GME): Türk Popülasyonuna uyarlanmış bu ölçek 2004 yılında Esmond ve Dunlop tarafından Doğu Avustralya’da gönüllü olan bireylerin gönüllü olma motivasyonlarını araştırmak amacı ile geliştirilmiştir. Bu alışmamızda da GME leği bire bir kullanılmıştır.

Aşamalı olarak yapılan bu araştırma sonunda, 18 yaş üstüne uygulanabilen GME 44 maddeden oluşan, (Kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, Kesinlikle katılıyorum) ifadelerini içeren 5’li Likert tipi, 10 alt ölçekten oluşan bir envanterdir. Bu alt ölçeklerin altısı Clary ve ark. (1992) tarafından geliştirilen envanterden alınmıştır.

Geliştirilen bu envanter gönüllülerin;

- İşe alımlarında ilgi çekmek için gönüllü motivasyonunu bilmek,
- Yeni gönüllülerin motivasyonel ihtiyaçlarını belirleyerek etkili yerleştirme yapmak,
- Gnlllklerinin devamlılığının sağlanması için motivasyonlarını anlamak amacıyla kullanılmaktadır.”

Ölçeğin Türk Popülasyonuna Uyarlanması; Daha sonra yapılan çalışmalar çerçevesinde bu leği Ankara Ulusal Ajans Eğitmeni .Ayşen ÇEVİK ve Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ğretim yesi Doç. Dr. Ferda GRSEL tarafından geliştirilmiştir.

Gönüllü Motivasyon Envanteri’nin Alt Boyutları şunlardır;

“1. Değerler: Gönüllüler, diğer insanlara yardım etmenin önemli olduğu inancını taşır veya önemli bir rol olduğuna inanırlar.

2. Karşılıklılık: Gönüllülerin inanişına göre “ne ekersen onu biçersin” diğerlerine yardım sürecinde ve onların gönüllü çalışmalarında “iyi şeyler yapmanın” kendilerine ne gibi iyi şeyler kazandırdığını ler.

3. Takdir etme/Tanıma: Gönüllünün yeteneklerinin ve katkılarının bilinmesi onu motive eder.

4. Anlama: Gönüllü yaşantısında sık kullanılmayan beceri ve deneyimleri daha fazla öğrenir.

5. Benlik Saygısı: Gönüllülük, benlik saygısı ve kendine değer verme ile ilgili hisleri arttırır.

6. Tepkisellik: Gönüllülerin, kendilerinin geçmiş ya da şimdiki durumlarını ortaya koyma ve ‘iyileştirmek’ ihtiyacından dolayı ortaya çıkışıdır.

7. Sosyal Gönüllüler: diğerleri tarafından önemli olan norm değerlerinden etkilenirler. (örneğin, arkadaş veya aile)

8. Koruyucu: Gönüllülerin kendileri hakkındaki olumsuz düşünce ve duygularının (suçluluk ve problemleri) azaltılmasıdır.

9. Sosyal Etkileşim: Gönüllünün sosyal ağlar kurması ve başkaları ile etkileşiminde sosyal yönlerini içerir.

10. Kariyer Geliştirme: Uzman kişiler ile bağlantı kurma, deneyim, beceri ve istihdam kazanabilme (evik, 2012).

Bulgular

Bu bölümde durum analizi araştırmasında elde edilen demografik bilgiler, standart sapmaya ilişkin bulgular, değişkenlere göre alt boyutlara ait bulgular, alt boyutlar arasındaki anlamlılık düzeyleri ve yorumlar sunulmuştur.

Tablo 1 -Katılımcuların Demografik Özelliklerinin Dağılımı

	N	Yaş Grubu			Medeni Durum				Tahsil		
		22 ve Altı	23-27 Arası	27 Üstü	Evli	Bekar	Ayrı/Dul/Boşanmış	Lise	Ön Lisans	Lisans	Lisans Üstü
Erkek	85	22	26	37	34	51	0	23	4	41	17
Kadın	98	42	33	23	11	85	2	39	7	38	14
Toplam		64	59	60	45	136	2	62	11	79	31
%		35,0%	32,2%	32,8%	24,6%	74,3%	1,1%	33,9%	6,0%	43,2%	16,9%

98 kadın ve 85 erkek olmak üzere toplam 183 gönüllü ile araştırma uygulaması gerçekleştirilmiştir. Ölçeği yalnızca 18 yaş üstündeki gönüllüler doldurmuşlardır. Araştırmaya

katılan gönüllülerin %35'nin 22 yaş altı yaş grubunda, %32,2'sinin 23-27 arası yaş grubunda, %32,8'nin 27 yaş üstü grubunda olduğu görölmektedir. Ulaşılabilir örnekleme %41 oranı ile TEGV, %23 oranı ile TÜGVA, %13,1 ile TMKV, % 12,0 ile ENSAR-DEM ve % 10 ile KOCAV gönüllülerinin katılımı görölmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında, birinci sırada 79 katılımcının lisans düzeyinde eğitim aldığı, bunu sırasıyla 62'si lise, 31'i lisansüstü, 11 kişi ise ön lisans olarak belirttiği görölmektedir. Alan çalışmasının eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarında yapılmış olması lisans ve lisans üstü mezunun yüksek olmasında etkili olduğu düşünölmektedir.

Bunun yanı sıra katılımcıların gönüllölük yaptıkları STK sayısı hakkındaki soruya cevap veren 183 katılımcının % 68'i sadece bir, % 21,3'ü,iki, % 9,7'si ise üç ve daha fazla sivil toplum kuruluşunda gönüllölük yaptığını ifade etmektedir.

Ayrıca araştırmamıza katılan 26 katılımcının çocuğu olduğu, bu katılımcılardan bir veya iki çocuk sahibi olanların %42,3, üç ve daha fazla çocuk sahibi olan gönüllülerin oranı ise %15,3 olduğu görölmektedir. Bununla birlikte, medeni duruma yönelik soruya cevap veren 183 katılımcının 136'sı (% 74,3) gibi büyük bir oranda bekar, 45'i (%24,6)'sının evli ve 2 kişi Ayrı/Dul/ Boşanmış olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların yař durumuna yönelik soruya cevap veren katılımcıların yař grupları yığılmalı olarak %30'larda sečilmiřmiřtir. Buna göre katılımcıların %67,2'nin 27 ve altı yař grubunda olmasının temel nedeninin alan çalışmasının eğitim alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarında yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir.

Katılımcıların %62,3 gibi büyük bir bölümü aileye giren gelir düşünöldüğünde kendilerini orta gelirli sınıfta, %23,5'i yüksek gelirli ve sadece %14'ü kendini düşük gelirli kategorisinde değerlendirmiştir.

Katılımcıların çoğunluğunun mesleğini %52,5 oran ile birinci sırada öğrenci, %9,3 ile memur ve üçüncü sırada %9,3 ile Akademisyen olduğunu belirtmiştir. Diğerleri bölümündeki meslek gurapları: Serbest Meslek, Yönetici, Mühendis, İşsiz, Ev Hanımı, Mimar, Finans-Ekonomist, Emekli, Esnaf, Avukat ve Müteahhit şeklindedir.

GME Ortalama ve Standart Sapmalar**Tablo 2. Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma Değerleri (n = 183)**

Değişkenler	N	Ort.	Ss.
Değerler	183	2,82	,27
Takdir Etme	183	2,16	,36
Sosyal Etki	183	2,50	,52
Karşılılık	183	2,45	,57
Tepkisellik	183	2,54	,41
Benlik Saygısı	183	2,48	,44
Sosyal	183	1,98	,62
Kariyer Gelişimi	183	2,00	,41
Anlama	183	2,72	,43
Koruyucu	183	2,18	,62

Değişkenlere ait verilerin incelendiği tablo 2'ye bakıldığında, araştırma değişkenlerine ait değerler görölmektedir. En düşük standart sapma,027 ile Değerler alt boyutu iken en yüksek standart sapma ,062 ile Koruyucu ve Sosyal alt boyutta olduğu görölmektedir.

Cinsiyet ve Yaş Grubu Değişkenlerine göre GME Alt Boyut Tabloları**Tablo 2- Cinsiyet Değişkenine göre Değerler, Benlik Saygısı ve Anlama Alt Boyut Puanlarının Farklılığını Tespit Etmek Amacıyla Yapılan Bağımsız Gruplar T Testi**

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	ss	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi		
						t	Sd	p
Değerler	Kadın	85	2,76	,34	,037	-2,42	,040	,016
	Erkek	98	2,86	,18	,018			
Benlik Saygısı	Kadın	85	2,40	,49	,053	-2,17	,066	,031
	Erkek	98	2,55	,40	,040			
Anlama	Kadın	85	2,63	,50	,055	-2,45	,064	,015
	Erkek	98	2,79	,35	,036			
Takdir Etme	Kadın	85	2,16	,40	,043	,032	,053	,974
	Erkek	98	2,16	,32	,032			

Sosyal Etki	Kadın	85	2,42	,57	,062	-1,83	,077	,068
	Erkek	98	2,56	,48	,048			
Karşılılık	Kadın	85	2,40	,60	,065	-,981	,085	,328
	Erkek	98	2,48	,55	,055			
Tepkisellik	Kadın	85	2,53	,44	,048	-,125	,061	,900
	Erkek	98	2,54	,38	,038			
Sosyal	Kadın	85	2,01	,59	,064	,681	,093	,497
	Erkek	98	1,95	,65	,066			
Kariyer Gelişimi	Kadın	85	1,96	,45	,049	-1,22	,062	,222
	Erkek	98	2,04	,38	,038			
Koruyucu	Kadın	85	2,14	,63	,068	-,868	,093	,386
	Erkek	98	2,22	,62	,063			

Tablo 3’de görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin değerler alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucunda grupların aritmetik ortalamaları arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($t=-2,42$; $p<,016$). Diğer yandan benlik saygısı puanlarının ($t=-2,17$; $p<,031$), ve anlama puanlarının ($t=-2,45$; $p<,015$) cinsiyet değişkenine göre farklılığını bulmak amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonuçlarına bakıldığında aritmetik ortalamalar arasındaki farklılık kadınlar lehine anlamlı bulunmuştur.

Diğer alt boyutlara bakıldığında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 3- Yaş Grublarına Göre Değerler, Takdir Etme, Sosyal Etki, Karşılılık ve Tepkisellik Değişkenlerine göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri						ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup	<i>N</i>	\bar{x}	<i>ss</i>	Var. K.	<i>KT</i>	<i>Sd</i>	<i>KO</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
Değerler	22 ve Altı	64	2,89	,17	G. Arası	,671	2	,335	4,63	,011
	23-27 Arası	59	2,81	,28	G. İçi	12,966	180	,072		
	27 st	60	2,75	,32	Toplam	13,637	182			
	Toplam	183	2,82	,27						
Takdir Etme	22 ve Altı	64	2,25	,35	G. Arası	1,043	2	,521	4,09	,018
	23-27 Arası	59	2,15	,37	G. İçi	22,947	180	,127		
	27 st	60	2,07	,33	Toplam	23,990	182			
	Toplam	183	2,16	,36						
Sosyal Etki	22 ve Altı	64	2,68	,42	G. Arası	4,203	2	2,101	8,10	,000
	23-27 Arası	59	2,47	,47	G. İçi	46,672	180	,259		
	27 st	60	2,32	,61	Toplam	50,875	182			
	Toplam	183	2,50	,52						
Karşılılık	22 ve Altı	64	2,60	,51	G. Arası	2,513	2	1,256	3,89	,022
	23-27 Arası	59	2,34	,59	G. İçi	58,045	180	,322		
	27 st	60	2,38	,59	Toplam	60,557	182			
	Toplam	183	2,45	,57						
Tepkisellik	22 ve Altı	64	2,66	,33	G. Arası	2,02	2	1,013	6,29	,002
	23-27 Arası	59	2,54	,40	G. İçi	28,957	180	,161		
	27 st	60	2,40	,45	Toplam	30,984	182			
	Toplam	183	2,54	,41						

Not: Post Hoc LSD testi sonuçları ile elde edilen farklılıklar \bar{x} değeri altında koyu renkle gösterilmiştir.

Tablo 4'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan katılımcıların yaş kategorilerine göre değerler, Takdir Etme, Sosyal Etki, Karşılılık ve Tepkisellik alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda tüm grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı

bulunmuştur. ($F1=4,63$; $p1<,011$; $F2=4,09$; $p2<,018$; $F3=8,10$; $p3<,000$; $F4=3,89$; $p4<,022$; $F5=6,29$; $p5<,002$)

Tablo 4- Yaş Gruplarına Göre Benlik Saygısı, Anlama, Sosyal, Kariyer Gelişimi ve Koruyucu Değişkenlerine göre Farklılaşıp Farklılaşmadığını Belirlemek Amacıyla Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

<i>f</i> , \bar{x} ve <i>ss</i> Değerleri				ANOVA Sonuçları				
Puan	Grup		Var. K.					
Benlik Saygısı	22 ve Altı	4	.64	31	G. Arası	,313	.657	
	23-27 Arası	9	.48	40	G. İçi	3.264	80	186
	27 st	0	.31	55	Toplam	6.577	82	,91
	Toplam	83	.48	44				000
Anlama	22 ve Altı	4	.95	10	G. Arası	.954	.477	
	23-27 Arası	9	.71	41	G. İçi	7.661	80	155
	27 st	0	.48	54	Toplam	4.614	82	2,37
	Toplam	83	.72	43				000
Sosyal	22 ve Altı	4	.26	42	G. Arası	.163	,082	
	23-27 Arası	9	.79	47	G. İçi	3.126	80	353
	27 st	0	.85	61	Toplam	1.289	82	1,57
	Toplam	83	.98	52				000

Kariyer Gelişimi	22 ve Altı	4	.15	39	G. Arası	.336		,168		
	23-27 Arası	9	.95	38	G. İçi	9.658	80	165		
	27 Üstü	0	.89	42	Toplam	1.995	82		,09	001
	Toplam	83	.00	41						
Koruyucu	22 ve Altı	4	.37	60	G. Arası	.341		,171		
	23-27 Arası	9	.15	57	G. İçi	7.247	80	374	,81	004
	27 Üstü	0	.00	64	Toplam	1.588	82			
	Toplam	83	.18	62						

Not: Post Hoc LSD testi sonuçları ile elde edilen farklılıklar \bar{x} değeri altında koyu renkle gösterilmiştir.

Tablo 5'te görüldüğü gibi, örneklem grubunu oluşturan katılımcıların yaş kategorilerine göre değerler, Benlik Saygısı, Anlama, Sosyal, Kariyer Gelişimi ve Koruyucu alt boyutlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda tüm grupların aritmetik ortalamaları arasındaki farklılık anlamlı bulunmuştur. ($F1=8,91$; $p1<,000$; $F2=22,37$; $p2<,000$; $F3=11,57$; $p3<,000$; $F4=7,59$; $p4<,001$; $F5=5,81$; $p5<,004$)

GME Alt Boyut anlamlılık ilişkileri

Tablo GME Alt Boyut Korelasyon Tablosu

	Değerler	Takdir Etme	Sosyal Etki	Karşılılık	Tepkisellik	Benlik Saygısı	Sosyal	Kariyer Gelişimi	Anlama	Koruyucu
Değerler	1									
Takdir Etme	-,124	1								
Sosyal Etki	,446**	-,053	1							
Karşılılık	,393**	-,021	,388**	1						
Tepkisellik	,447**	,025	,545**	,399**	1					
Benlik Saygısı	,540**	-,029	,717**	,406**	,542**	1				
Sosyal	,340**	,037	,603**	,456**	,542**	,636**	1			
Kariyer Gelişimi	,294**	,040	,640**	,358**	,457**	,515**	,585**	1		
Anlama	,506**	-,095	,660**	,409**	,552**	,719**	,504**	,541**	1	
Koruyucu	,460**	,009	,628**	,404**	,652**	,712**	,610**	,501**	,647**	1

** . Korelasyonda $p < 0.01$ düzeyde anlamlı (2-tailed).

Değerler alt boyutu ile benlik ve anlama arasında pozitif, orta ve anlamlı diğer alt boyutlar (sosyal etki, karşılılık, tepkisellik, sosyal, kariyer gelişimi, koruyucu) ile zayıf ve anlamlı($P < 0,01$) bir ilişki mevcuttur.

Sosyal etki alt boyutu ile karşılılık arasında pozitif, zayıf ve anlamlı diğer alt boyutlar (benlik saygısı, sosyal, kariyer gelişimi, anlama, koruyucu) ile orta ve anlamlı($P < 0,01$) bir ilişki mevcuttur.

Karşılılık alt boyutu ile tepkisellik, benlik saygısı, sosyal, kariyer gelişimi, anlama ve koruyucu alt boyutlar arasında pozitif, zayıf ve anlamlı($P < 0,01$) bir ilişki mevcuttur.

Tepkisellik alt boyutu ile benlik saygısı, sosyal, anlama ve koruyucu alt boyutlar arasında pozitif, orta ve anlamlı, kariyer gelişimi ile pozitif, zayıf ve anlamlı($P<0,01$) bir ilişki mevcuttur. Benlik saygısı alt boyutu ile sosyal, kariyer gelişimi, anlama ve koruyucu alt boyutlar arasında pozitif, orta ve anlamlı($P<0,01$) bir ilişki mevcuttur.

Sosyal alt boyutu ile kariyer gelişimi, anlama ve koruyucu alt boyutlar arasında pozitif, orta ve anlamlı($P<0,01$) bir ilişki mevcuttur. Kariyer gelişimi alt boyutu ile anlama ve koruyucu alt boyutlar arasında pozitif, orta ve anlamlı($P<0,01$) bir ilişki mevcuttur. Anlama alt boyutu ile koruyucu alt boyutlar arasında pozitif, orta ve anlamlı($P<0,01$) bir ilişki mevcuttur.

Değerlendirme ve Sonuç

Nencini ve arkadaşları (2016) çalışmalarında gönüllülük esasına dayalı yapılan çalışmalarda, gönüllülerin birlikte yaptıkları işlerde yaratılan ilişkiyel bağlar açısından motivasyonun sürdürülmesinin önemli bir rol oynadığına vurgu yapmaktadırlar. Çünkü gönüllüler arasında motivasyonda meydana gelebilecek bir düşme, yapılacak çalışmalarında verimsiz olmasına sebep olacaktır. Eğer gönüllülük esasına dayalı çalışmalar, bireyleri Sosyal bir zenginleştirme sağlıyorsa, o zaman memnuniyet potansiyeli de olumlu yönde artacaktır. Üstelik bu memnuniyet daha sonra yapılacak çalışmalarda gönüllülük oranını da arttırmada etkili olacaktır. Gönüllülüğe bağlı çalışmaların çok yönlü olmasından dolayı, bu tür çalışmada gönüllü bireyleri çekmek amacıyla sosyal alanlarda yapılacak çalışmaların değerini hissettirebilmek ve belirli bir statü kazandırılmasının sağlanması, motivasyon anlamında gönüllü bireylerin memnun olmasında etkili olabilmektedir. Erasmus ve Morey (2016), gelecekte yapılacak çalışmalarda, özellikle, yaş farkının etkilerinin araştırılmasını tavsiye etmektedirler. Çünkü yaş dağılımına göre genç-orta-yaşlı yaş grubunda bulunanların gönüllülük esasında dayalı çalışmalarda hangi etkenlerin motive etmede önemli bir etken olarak ortaya çıktığının belirlenmesinin önemli olduğunu vurgulamaktadırlar.

Weenink ve Bridgman (2017), yapmış oldukları çalışmada ise katılımcıları “motive eden şeylerin” neler olabileceğine yönelik çalışmada, “değer” kavramının ön plana çıktığını belirtmektedirler. Katılımcılar gönüllü olmaları gerektiği düşündükleri faaliyetin nasıl bir anlamda veya değer kattığına bakarak motive olduklarını vurgulamaktadırlar. Eğer gönüllülük faaliyeti bir anlam ifade etmiyorsa motivasyon oranlarının düşük olduğu, ancak değerli gördükleri bir çalışmada motivasyon oranlarının yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Aynı zamanda Araştırmaya katılan katılımcıların güvenini kazanmada ve bu güveni kazanmada elverişli bir ortam yaratmada motivasyonun kilit önemde bir rolü olduğu ve bunun zorluğunun hafife alınmaması gerektiği üzerinde durmaktadırlar. Cady ve arkadaşların (2018) yılında

yaptıkları çalışmada ise, Gönüllülerin yer aldığı çalışmalardan elde edilen bulgularda motivasyon unsurunun önemli olduğu desteklenmesine rağmen, yine de sonuçların genelleştirilebilmesinin mümkün olmadığı üzerinde durulmaktadır. Örneğin, gönüllüler ve ücretli çalışanlar arasında farklı şekillerde motivasyon unsurlarının olduğunun kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır. Gönüllüler, kendilerine özgü motivasyon, ödöl ve takdir gibi somut olmayan teşviklerle faaliyet göstermekte, Ücretli alışanlar ise, tazminat ve terfi ile ilgili performans değerlendirmeleriyle motivasyon unsurları ön plana çıkmaktadır. Bu alanda gelecekte yapılacak araştırmalarda, özellikle, uzun dönemli bir araştırma çerçevesinde gönüllülük esasına dayalı motivasyon unsurunda beklentileri, başarıyı veya başarısızlığı, çaba ve performans üzerindeki etkisinin incelenmesi gerektiği üzerinde durmuşlardır. Lau ve arkadaşlarının (2019) yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin öz yeterlilik ve öz disiplinli davranışları olumlu psikolojik sonuçlar elde edilmesi konusunda, öğrencilerin daha iyi akıl sağlığına sahip olmalarında, yaptıkları çalışmalarda gönüllülüğün önemine vurgu yapmışlardır.

Bu çalışmada, örneklem kitlesini öğrenciler oluşturduğu için bir takım kısıtlamalar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle, çalışmada nedensel yönleri daha iyi anlamak için, farklı çalışma alanlarında geniş bir örneklem kitlesinde yapılacak araştırmalara ihtiyaç vardır. Niteliksel bir yaklaşımla daha derinlemesine bir anlayış kazanılmasına yardımcı olmak için gönüllük motivasyonu ile ilgili daha fazla araştırma yapılmalıdır. Mevcut bulgular, gönüllü motivasyonunun sosyal problem çözme ve öz yeterlilik üzerinde önemli etkileri olduğunu göstermektedir.

Çalışma sonucunun gönüllülerin motivasyon kaynakları konularında araştırma yapan araştırmacılar için yeni yapılacak olan çalışmalarına ışık tutacağı söylenebilir. Ancak, bu araştırmada kullanılan GME ölçeği ülkemizde geliştirilmediği ve sınırlı bir örnekleme uygulandığı için eksik kaldığı noktalar olabilir.

İleride yapılacak benzer çalışmalar için Türkiye'deki gönüllüler ile geliştirilecek bir ölçek ile daha büyük ve çeşitlilik gösteren örneklemlere uygulanmasının konu hakkında daha fazla bilgi edinmek açısından faydalı olacağı düşünölmektedir. Benzer çalışmaların toplumun farklı kesimlerinden sivil toplum kuruluşlarındaki bireylerle yapılması önerilebilir.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, hem kadın hemde erkek bireyleri sivil toplum kuruluşlarında gönüllü faaliyetlerde bulunmaya teşvik etmenin en etkili motive kaynağının başka insanlara yardım etmenin önemli olduğu inancının sağladığı söylenebilir. Ayrıca araştırmada cinsiyet değişkenine gören en dikkat çekici fark takdir etme alt boyutunda olduğu,

kadın gönüllünün çalıştığı kurum ve çalışanlarla gönüllüler tarafından takdir edilmeyi %72,4 oranında önemserken erkeklerde bu oran %48,2 olarak görölmektedir. Hem kadın hemde erkekler için en dűřük motive kaynağı ise kariyer alt boyutunda olduğu söylenebilir.

Sivil toplum kuruluşlarında gönüllü olan bireylerin değerler, anlama, benlik, tepkisellik ve sosyal etki alt boyutlarına göre motive kaynaklarını olumlu şekilde etkileyebileceği dűřünölmektedir.

Kaynakça

- Atar, Yavuz, **Demokratik Sistemde Sivil Toplumun Fonksiyonu ve Sivil Toplum-Devlet Dűalizmi, Makale**, Yeni Tűrkiye Dergisi, Yıl:3, Sayı:18, Kasım- Aralık 1997.
- Bulut, Yakup, “**Sivil Toplum, Devlet ve Yerel Yönetimler**”, Tűrk İdare Dergisi, Yıl:75 Sayı:441, 2003.
- Cady, S. H., Brodke, M., Kim, J. H., ve Shoup, Z. D, Volunteer motivation: A field study examining why some do more, while others do less. Journal of Community Psychology, 46(3), 281-292, 2018
- aha, Ömer, **İdeolojik Kamusalın Sivil Kamusala Dönüşümü**, Makale, Dođu Batı Dűřünce Dergisi Sayı 5, 1998.
- Çevik, Aysen, **Gönüllü motivasyon envanteri: Tűrk popűlasyonuna. Yayınlanmamıř yüksek lisans tezi**, Ankara Üniversitesi Sađlık Bilimler Enstitűsű, Ankara, 2012
- Erasmus, B., ve Morey, P. J. Faith-based volunteer motivation: Exploring the applicability of the volunteer functions inventory to the motivations and satisfaction levels of volunteers in an Australian faith-based organization. Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 27(3), 1343-1360, 2016.
- ESMOND, J ve DUNLOP, E . **Developing the Volunteer Motivation Inventory to Assess the Underlying Motivational Drives of Volunteers in Western Australia.** Motivation Final Report. CLAN WA Inc. 2004
- GENÇ, Arda, **Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllü Olma Gűdűleri: Tűrk Kızılay'ı Eskiřehir řubesi Gönüllűleri Üzerine Bir Uygulama**, Anadolu üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitűsű Yayınlanmamıř Yüksek Lisans Tezi. Eskiřehir. 2011
- Gönüllűleri, B. M. (2011). Dűnyada Gönüllűlűđün Durumu Raporu.
- Habermas, Jűrgen, **Kamusallığın Yapısal Dönüşümü**, (ev. Anıl Bora, Mithat Sancar), İletişim Yayınları, İstanbul, 2010.

- Huberman, Leo, **Feodal Toplumdan Yirminci Yüzyıla**, İletişim Yayınları, İstanbul 2011.
- İçduygu, A.; Meydanoğlu, Z. ve Sert, D. Ş., Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası CIVICUS Uluslararası Sivil Toplum Endeksi Projesi (STEP) Türkiye Ülke Raporu II, TÜSEV Yayınları, No: 51, 2011
- İnam, Ahmet, **Hânemizdeki Sır, Makale**, Doğu Batı Düşünce Dergisi Sayı 5, Ankara, 1998
- Kentel, Ferhat, Tebliğ, **Projeler, Projecilik ve Sivil Toplum Kuruluşları**, İstanbul 2003,
- Lau, Y., Fang, L., Cheng, L. J., ve Kwong, H. K. D, Volunteer motivation, social problem solving, self-efficacy, and mental health: a structural equation model approach. Educational Psychology, 39(1), 112-132, 2019.
- Mahçupyan, Etyem, **Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce, Dönemler ve Zihniyetler, 9. Cilt**, İletişim Yayınları, 2009,
- Mahçupyan, Etyen, **Osmanlı’dan Günümüze Parçalı Kamusal Alan ve Siyaset**, Makale, Doğu Batı Düşünce Dergisi, Yıl: 1998, Sayı: 5, Ankara, 1998,
- Nencini, A., Romaioli, D., ve Meneghini, A. M. Volunteer motivation and organizational climate: Factors that promote satisfaction and sustained volunteerism in NPOs. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 27(2), 618-639, 2016.
- Okutan, Emre, **Yerel Yönetimler ve Sivil Toplum Örgütlerinin Gelişmiş İşbirliği: İngiltere Örneği**, Makale, <http://dergi.sayistay.gov.tr/icerik/der71m5.pdf> : Erişim tarihi: 24.01.2013.
- Özmutaf, M. Nezh, **Sivil Toplum Kuruluşlarının Misyonlarını Gerçekleştirmede İnsan Kaynaklarının Rolünün Gönüllü Yönetimi Yaklaşımları Bağlamında İncelenmesi**, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Isparta. 2007,
- Sarıbay, Ali Yaşar, **Türkiye’de Demokrasi ve Sivil Toplum**, Makale, Türkiye’de Politik Değişim ve Modernleşme, Derleme, (Der: Ersin Kalaycıoğlu-Ali Yaşar Sarıbay) Dora Yayınları, Bursa, 2009,
- Weenink, E., ve Bridgman, T. Taking subjectivity and reflexivity seriously: Implications of social constructionism for researching volunteer motivation. VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 28(1), 90-109, 2017.

▪ Yılmaz, Aytekin, **Sivil Toplum Demokrasi ve Türkiye, Makale**, Yeni Türkiye Dergisi, Yıl:3, Sayı:18, Kasım- Aralık 1997,